

1830.

NEDASCHIE

Maandag

De prijs der Courant is, door het geheele Koninkrijk, franco per post, in 't jaer f 9:00, half jaer f 4:50, kwartaal f 2:25.

COURANT.

den 30 Augustus.

Alle Inzendingen van Brieven, Advertentien, enz., geschieden aan de uitgevers dezer, welke laatsten men verzoekt op Zegel te stellen.

Den 29sten Augustus.

Oranje is heden morgen ten zes ure binnens deze stad aangekomen en is ten circa acht ure door Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden gevolgd geworden: beide Prinsen zijn in het logement den Prins Kardinaal afgestapt. HH. KK. HH. zijn heden ten twaalf ure naar Antwerpen vertrokken.

De opmerkelijke beschouwer zag reeds sedert een paar jaren, in de geheele Zuid-Nederlandsche oppositie, niets meer dan eene zeer gebrekkige navolging der fransche. Het was dus te verwachten, dat; toen er in Frankrijk eene omwenteling plaats greep, de verfranschte Belgen zouden beproeven, om dat na te doen. — Wat er echter gebeurd is, heeft verre de verwachting overtroffen. Brandstichting, plundering en — zoo het toeval zulks niet had verhindert — ook moord, hebben thans de edelheid der Brusselsche vrijheidsminnaars onmiskenbaar gekenschetst. — Men wijte de plaats gehad hebbende gruwelen niet aan het volk. Het volk is, op zeer weinige uitzonderingen na, steeds het werktuig van magtigere radraaiers, en ieder, die den gang der zaken in Nederland aandachtig gevolgd heeft, kan niet onbekend zijn met de eigenlijke schuldpartij. Deze verschuilen zich thans achter de schrijftafels van een schendblad, of zoeken in Frankrijks hoofdstad bijstand in hunne misdadige bedoelingen, of verstrooijing, om de knagingen van een geweten te stillen, dat hen zeker eenmaal — wie weet hoe spoedig — martelend grieven zal. Wij behoeven die MONSTERS niet te noemen, hunne eigene briefwisseling heeft hen reeds, hoezeer achter bent-namen verborgen, voor geheel Europa, aan de schandpaal geplaatst en bekend gemaakt.

Men heeft, in Brussel, Parijs willen nagevolgen; maar daarbij vergeten, dat het tooneel en de handelende personen geheel met elkander verschillen. De baardeloze redacteurs van schendbladen, of de bezoldigde briefschrijver uit eene aanzienlijke vergadering, kunnen zich met geen hoofden van den Constitutionel of met een Benjamin Constant en Royer Colard vergelijken, evenmin als het gouvernement der Nederlanden met het bewind van een Karel X kan vergeleken worden. Dwazen of slechthoofden alléén kunnen dit, en van soortgelijk volk is Brussel, in de laatste jaren, bij de uitbreiding der periodieke persen, rijkelijk voorzien.

Maar ook in de gevolgen zullen de navolgers der Franschen zien, dat zij op een' anderen grond dan de Franschen staan. Neêrlands Koning — wij zeiden het reeds in een onzer vorige nummers — is geen tiende Karel. Met een vrij geweten van nimmer de regten, hem bij de grondwet verzegeld, geschonden te hebben, staat Willem I daar, en zal niet, bij het dreigen van ondankbaren en booswichten, eene stelling verlaten, die duizenden met en voor Hem zullen verdedigen. Neêrlands Kroonprins zal geen Franschen Dauphin navolgen, al werd ook geheel België slaaf van Frankrijk. En de verdedigers, zoo wel van de onafhankelijkheid van den Staat, als van de regten eens vrijzinnigen konings, zullen, bij het stijgen van het gevaar, hunne pligten meer dan ooit gevoelen. Men wane niet, in de officieren van het Nederlandsche leger, wezens aan te treffen, die, op het voorbeeld hunner naburen, den degen zullen breken, met welken zij gezworen hadden, in den dienst des edelsten Konings, des noods, te zullen sterven. Onze bekendheid met een groot deel hunner waarborgt ons voor de gegrondheid van ons gevoelen en hoe hard het moge vallen, de wapens tegen burgers en landweyden op te vatten, zij, die de Brusselsche onlusten bevoelden, aan- en uitvoerden of goedkeurden, verdienen den naam van Nederlanders niet, zijn, reeds daardoor, van de lijst onzer medeburgers uitgewischt.

Men bedriegt zich dan niet: de oproerlingen niet ten aanzien der beoordeeling hunns gedrags in Nederland; het gouvernement niet langer in de bedoelingen der factie. Wat de onbeschoftheid van een Courrier des Pays-Bas niet reeds voorlang duidelijk genoeg gezegd heeft, wordt nu luide, door de puinhoopen van paleizen en fabrieken, door de vlag, die van Brussels toren wappert, verkondigd.

Nog eens — het gouvernement bedriegt zich niet langer, door zachtmoedigheid verblind. Het masker der factie is geheel afgeligt, en toegevendheid ware slechts verergering van het kwaad. Beter dat nu eene stad — of beter nog de eigenlijke brandstokers — het gewigt hunner straf gevoelen, dan dat naderhand het geheele Vaderland, door zachtheid en inschikkelijkheid, te grond ga. Vastheid, waardering en instandhouding van mannen van beproefde trouw, bij krachtige betugeling der muiters, dit alleen kan vrede en

derlanders voor het verloop van een' staat worden, indien wakkere mannen, in de vastheid, des noods in de gestrengheid hunner regering, geen waarborg hadden tegen lasteringen van dagbladschrijvers, of brandstichting en moord van het graauw!

De Courrier des Pays-Bas spoort nu Brussels ingezetenen, zoo het heet, tot getrouwe volbrenging hunner grondwettige pligten aan, en gaat daarin (met het zegelpapier namelijk) voor. Dit ontbrak er nog aan: het masker der schijnheiligheid moest worden voorgehangen, nu vroegere opruijngen het doel bereikt hadden en een vorig masker niet meer noodig was. — Huichelaars! in weêrwil van alle uwe maskers, bent-namen en Parijsche vrienden, zult gij de straf niet ontgaan, die op u wacht. Weldra zal de maat uwer misdaden vol zijn; en indien het volk, welks ongeluk door uwe snoodheid berokkend is, geen regt doet, weest dan verzekerd, dat een strenge regter zich niet lang zal doen wachten.

Het is nog geen twee jaren geleden, dat men te Brussel, in het hotel van den Minister van Maanen, liberaal, de glazen insloeg. Een' te dier tijd gearresteerd burger werd gevraagd: waarom hij leps de Potter geroepen had. Het antwoord was, dat hij zulks gedaan had, uit dankbaarheid voor zekeren brouwer of bierverkooper, die hem, op eenige pottkens bier onthaald had, en de Potter geheeten was. — Dit kleine, op zich zelf weinig beteekenende voorval bewijst hoezeer de eigenlijke de Potter de man des volks is. Ook in de tegenwoordige onlusten is het even zoo. Niet het volk schreeuwt: weg met van Maanen; maar mistakke professoren en advokaten, vereenigd met eenige niet mistakke redacteurs, gebruiken den mond des volks als eenen scheepsroeper voor hunne woorden.

In alle omwentelingen stelt men het volk op den voorgrond. En wat heeft het volk eigenlijk gedaan, wanneer de omwenteling volbragt is? — Van meester veranderd, en veeltijds een slechter meester ingeruid. Men zie slechts naar het naburig Frankrijk. De redacteurs van dagbladen, de eigenlijke oproerigen, zitten op het kussen; het volk is de voorname verliezende partij. — BELGEN HOORD: DIT VOOR OOGEN, EER HET WELLICHT VOOR UWE WELVAART TE LAAT ZOU ZIJN.

Eere zij het Journal de Gand! In het eerste artikel van deszelfs nummer van heden, hervinden wij geheel onze eigehe denkbeelden. Wij hebben er slechts een' wensch bij te voegen: Dat de aanmerkingen, de wenschen, ja de verwachtingen van hetzelfde tot aan den troon weerklinken mogen en spoedig een koninklijk besluit: » de Staten-Generaal zullen in Gand vergaderen » aan geheel Nederland toone, dat een regtvaardig vorst evenzeer brave burgers weet te beloonen, als ondankbare muiters te straffen.

De nacht van den 26sten op den 27sten is te Brussel gerust omgegaan. Daar het kommando over de Schutterij eerst op den 27sten tegen 9 ure des morgens aan den heer d'Hoogvorst was opgedragen, kon de organisatie en de behoorlijke indeeling niet voor omstreek 12 ure op den middag voltooid zijn. Daar was dus geen tijd, om te beletten, dat alle de in het Park, voor de illuminatie van den 24sten gemaakte voorbereidselen, welke nog niet hadden kunnen worden weggenomen, in den brand gestoken werden. Het volk stapelde de planken, balken en staken op verschillende plaatsen van het Park op elkander en tegen den middag brandden deze soort van hout-mijten op onderscheidene plaatsen in dien werden door het volk vertrapt.

Ten twee ure, toen alles zoo goed als verbrand was, kwamen er patrouilles van de burgerwacht en deden het Park ontruimen, hetgeen echter niet dan zeer langzaam toeging, uit hoofde van de talrijke boschjes in hetzelfde, waar achter het volk zich verschool, en uit hoofde van het genomen besluit, om slechts in de uiterste noodzakelijkheid geweld te gebruiken. In het Park is, niettegenstaande al dat branden en blakeren, gelukkig geen boom beschadigd.

Gedurende dien tijd, en den geheelen dag door, zijn de troepen der bezetting voor het paleis des konings gestationneerd geweest en hebben geen deel genomen aan de gebeurtenissen, welke rondom

han voortelen. De generaals *Vauthier*, *d'Aubremé*, *Aberston* en *Hyland* bevonden zich steeds binnen het paleis.

In de benedenstad bleef intusschen alles rustig. De markten waren aan den gang; doch alle de winkels bleven gesloten.

Des avonds omstreeks 7 ure bespeurde men eenige zamenschelingen; die patrouilles der Burgerwacht dreven er eenige zonder geweld uit een; maar, op de *Place-Royale*, tegenover het koffiehuis *L'Amie*, toonde de vooruaamste atropering den wil, om de burgerwacht te ontwapenen, en begon dit oogmerk aan een voortrekkend peloton ter uitvoer te leggen. Twee sterke patrouilles op dat oogenblik aangekomen zijnde, wilden dit tegengaan, maar het volk wierp zich op dezelve, hen toeroepende, dat zij de wapenen nederleggen. Alstoen hielden de patrouilles stand, en vernamen niet, geen ander middel ziende dan geweld met geweld te keeren, in linie; de Kommandanten gelasten vuur en de volksverzameling werd door eene algemeene décharge volkomen uiteen geloozen. Die ongelukkigen bleven dood op de plaats; anderen werden gewond of waerd gewest. Op dit voorbeeld van geweld gingen alle volksverzamelingen uiteen, en de nacht van gisteren en gisteren is zeer rustig omgegaan. De heeren van der Linden *d'Hoogvorst*, kommandant en majoor van der *Smitsen*, tweede kommandant der burgerwacht, waren echter ijverig werkzaam, om alle posten te zien en op alles order te stellen.

Gisteren is er niets gebeurd, dat de goede orde heeft kunnen storen; de buitenlieden zijn op de gewone uren ter markt gekomen, om de ingezetenen van leeftocht te voorzien. Winkels en pakhuizen werden langzaamhand geopend.

De gendarmen en schepenen hebben eene proclamatie uitgevaardigd, waarbij alle de burgers van Brussel worden uitgenoodigd, om zich in de burgerwacht te doen inschrijven; ieder hunner zal een nummer bekomen, dat hij voor op den hoed zal dragen.

De heer *de Coen*, adjudant van *L. K. H.* prins *Herderik* der Nederlanden, is in den nacht tusschen den 25sten en 26sten, met eene zending, te Brussel aangekomen. Even als of hij in een vliegende schip kwam, is hij, volgens den *Courier des Pays-Bas*, kloos een détachement der burgerwacht, dadelijk bij den stadliken Kommandant op het Stadhuis gebracht. Zijn Ed. is gisteren door deze stad gepasseerd, naar 's Hage terugkerende.

Dezelve volksheeren die de werktuigen in eenige fabrieken te Brussel vernield hebben (*zie ons vorig nummer*) hebben zulk een desvoorzetten beproefd, maar zijn door de inwoners aldaar en door de landlieden terug gedreven.

Gisteren morgen is de 15de Afdeeling Infanterie uit het garnizoen van Antwerpen, onder de bevelen van den kolonel graaf *de Leli*, en eene bespannen batterij van het 4de bataillon veld-artillerie, onder het bevel van den kapitein *Nieuwkijk*, mede uit Antwerpen naar Brussel gemascheerd. De batterij Rijdende Artillerie welke oorspronkelijk van hier vertrokken is, zou tot nader order te Antwerpen verblijven. Heden middag, ten twaalf ure is ook het eerste bataillon der 2de afdeeling, onder kommando van den majoor *Senn van Bazel*, van hier naar Antwerpen gemascheerd.

Te Antwerpen hebben eenige volksbewegingen plaats gehad. De te wapen genomen Schutterij heeft dezelve echter dadelijk beteugeld. Twee of drie der oproerigen zijn ter neder geschoten. Naamlijk de generaal *van Geen*, heeft het arrestant en de laatste bevelen der volksheeren niet gehoorzamt. Hij is nu in het geroingste te haren verontzamen. Met Leuven echter mocht het wel anders gesteld zijn, want, behalve het in ons vorig nummer vermeldde noodzaken tot het afleggen der oranje-kokerde heeft het volk, naar wij vernamen, den verantwoordelijken redacteur of hooft *stroomman* van het brusselsche dagblad *Le Belge (Paol)* eenige dagen gelogen, derwaarts was overgebracht, om aldaar zijn penitentie op te leggen, uit de gevangenis gehaald.

Alstoen bleef het hoofd van de Leuvense inwoners die verhandelen met de advocaat *van der Meulen* te Brussel, en zijn vriend *Boussol*, de hennette schrijver van het *Journal de Louvain*, tot zijnen secretaris was uitgenoodigd.

GENT, den 27sten Augustus.

Alstoen is men wogens het gebeurde te Brussel, hoogst verontwaardigd. Meer dan 6000 inwoners en arbeidlieden doorliepen gisteren de straten der stad, hielden de diligences staande en vroegen naar berichten. Eene patrouille, niet een enig soldaat, is er noodig geweest, om deze lieden te beugelen, aangezien dezelve geen oogenblik is gestoord geweest. Niemand kan aan de goedheid der menigte twifelen, dewijl er niets anders geroepen werd dan *Leve de Koning!* Weg met de brusselsche oproerlieden!

LUX, den 27sten Augustus.

Gisteren avond werd het gebeurde te Brussel alhier bekend. Een gedeelte der burgerlijke en militaire autoriteiten is den geheelen nacht op de been geweest. De militaire posten zijn verdubbeld, en, ten twee ure des middags, was er reeds eene stedelijke of burgerwacht georganiseerd. De gouverneur, dezer provincie, *Johann S. J. Sandberg van Essenburg* (urt Overijssel) heeft dezen maatregel tot stand gebracht, door de navolgende

P R O C L A M A T I E.

De Staatsraad-Gouverneur der Provincie aan de inwoners van L U I X.

De gewichtige gebeurtenissen, welke te Brussel voorgevallen zijn, maken het ons ten pligt, buitengewone maatregelen te nemen, ten einde de wettige orde van zaken te behouden en de publieke rust te handhaven.

Wij hebben het bijeenkomen der stedelijke wacht gelast, welke terstond zal worden gebezigt, om de voornaamste posten, gemeenlijk met de militairen, te bezetten.

De regering van LUX zal niet met het afschaffen van burgerwacht bezig houden, welke belast zal zijn met, daarin door de stedelijke wacht en militairen bijgestaan, voor de publieke orde te waken.

Daar zal eene commissie van publieke veiligheid worden daargesteld, uit geachte ingezetenen bestaande, om, met gemeen overleg met de bestaande regering, voor de handhaving van den publieken vrede te zorgen.

Wij raden de ingezetenen, om de bestaande wetten en de regering te eerbiedigen; allen hebben het grootst belang daarbij.

LUX, den 27sten Augustus 1830.

SANDBERG.

De leden der in deze proclamatie vermelde commissie zijn de heeren *d'Outtaemont*, president, *de Sauvage*, vice-president, *de Gedache*, lid van de tweede Kamer der Staten-Generaal, *de Buis*, raadsheer, *Nagelmaken*, bankier, *Dehassé-Combain*, Orban, l'abriant, *Tombeur*, geneesheer, *Bayet*, advocaat, *Kauffman*, koopman en *D. Stas*, boekdrucker.

Mons. — 27 Augustus.

Het voorgevallene te Brussel heeft alhier schrik verwekt. Het volk is op de been gekomen, maar door den generaal *Dabois*, die alhier zeer bemind is, gestild. Daar werd eene stedelijke wacht georganiseerd, en alles doet hopen, dat orde en rust niet gestoord zullen worden.

P A R I S, den 26sten Augustus.

Ons dagblad *le Constitutionnel*, bevat heden een verhaal van hetgeen voor en gedurende den overtocht van *Karel X* heeft plaats gehad. Na deszelfs aankomst, op den 20sten, is het fortuut antwoord van het engelsch ministerie gekomen. Hij had Zondag den 22sten aan land mogen stappen en zich provisioneel op eenen afstand van 36 uren van Londen met der woon mogen verduzellen.

Gisteren is alhier eene dagorder van den generaal *de Rayette*, tegen de leidtrachtige volksverzamelingen (*rassemblemens tumultueux*), zoo als hij ze noemt, in het licht gekomen. Zij veroorzaken, zegt hij, wel geene ernstige ongerustheid, maar hinderen den nijveren burger en veroorzaken eene nadeelige schikking in de zaken en in des arbeider. Daarom verzoekt de generaal vreedelijk, als een bewijs van persoonlijke vriendschap voor hem, dat het volk zich niet aan dezen schijn van wanorde mengt; hij zal overigens altoos met kracht en standvastigheid zijnen pligt doen, om de gelukkige gevolgen van eenen vreedigen wettigen staat van zaken te verzekeren.

In de zittingen der beide Kamers van gisteren is niets van algemeen belang voorgevallen. Het afgevaardigden is het ontwerp van wetten, welke de lijsten van de gezworenen over 1830 in de wetten heeft gewest en aangenomen.

Men zegt, dat de heer *de Quelen*, aartsbisschop van Pijls, welke zich, sedert 14 dagen, te Conflans bevindt, den grootreferendaris geschreven heeft, dat hij bereid was, om den ved op de nieuwe constitutie af te leggen.

De burggraaf de *Saint-Priest*, ambassadeur van Frankrijk bij het hof van Madrid, heeft zijne diplomatieke functies opgegeven en is naar Frankrijk terug. Te Madrid was vroeger de koninklijke gezant, altes nog vertigd. Onder de maatregelen, welke genomen maatregelen behoort ook die van de bezetting der vestingen te versterken, de garnitie der troepen, en, zop mogelijk, de komst der naar Frankrijk uitgeweken Spanjaarden te verhinderen.

De daag te ingezetenen van Pavia aan den dag geleerde vriede, toen zij de gebeurtenissen te Paris vernamen, heeft de Oostenrijks genoopt, om de vereeniging van meer dan vijf heden op de straten te verbieden; edoch daar deze voorzorg niet genoegzaam scheen, is er gelast geworden, om kwartieren voor twee bataillons te maken, welke den 17den binnen gezegde stad moeten aangekomen zijn.

Ook te Venetië werden twee regementen hongarsche troepen gewacht, welke naar de grenzen van het Lombardisch-Venezijsche en voornamelijk naar Bologna moeten trekken.

Volgens brieven uit Genua zou de koninklijke familie van Sardinië zich derwaarts begeven, om, des nodds, in eens te kunnen vedig te wezen.